

09.02.2015

PL 30, 41161 TIKKAKOSKI, Puh. 0299 800, Faksi 0299 291 929

TUKIKOHTIEN PELASTUSTOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN (MIL AGA M3-11)

Tämä sotilasilmailumääräys koskee sotilasilmailuun liittyvää pelastustoimea, joka on osa kokonaispelastustoimea. Määräys koskee puolustusvoimien miehitettyjen ja miehittämättömien ilma-alusten pelastustoiminnan järjestämistä tukikohdissa. Pelastustoiminta sotilasilmailua varten on järjestettävä tämän sotilasilmailumääräyksen mukaisesti.

Määräyksen antamisen peruste:
Ilmailulaki (864/2014) 6 § ja 7 §

Voimassaoloaika:
9.2.2015 lukien toistaiseksi

Kumoaa:
SIM-To-Tu-011, 28.11.2012, HI945

SISÄLLYSLUETTELO:

LYHENTEET JA MÄÄRITELMÄT	3
1 JOHDANTO.....	3
2 TUKIKOHDAN PELASTUSSUUNNITELMA.....	3
2.1 Pelastussuunnitelman laatiminen	3
2.2 Johtamispaikka.....	4
2.3 Pelastusharjoitukset	4
3 TUKIKOHDAN PELASTUSTOIMINTA JA JOHTAMINEN.....	5
3.1 Tavoite ja menettelytavat.....	5
3.2 Pelastustoimen resurssit	5
3.3 Toiminnan suunnittelu	6
3.4 Etsintätoimi.....	6
3.5 Lääkinnällinen pelastustoimi.....	6
3.6 Tukikohdan pelastustoimintaluokan määrääminen.....	6
3.7 Tukikohdan pelastustoimintaluokan vaatimusten täyttäminen.....	7
3.7.1 Helikopteritoiminnan erityisohjeet	8
3.8 Sammutteet	8
3.9 Toimintavalmiusaika	9
3.10 Pelastusajoneuvot	9
3.11 Pelastusasema	10
3.12 Pelastusajoneuvojen lukumäärä.....	10
3.13 Pelastustiet.....	11
3.14 Hälytys- ja viestijärjestelmät	11
3.15 Pysäytysjärjestelmät.....	12
3.16 Tukikohdan pelastushenkilöstön koulutus	12
4 VAURIOITUNEEN SOTILASILMA-ALUKSEN KÄSITTELY	12
5 PELASTUSTOIMINTALUOKAN MUUTOKSESTA TIEDOTTAMINEN	13
6 POIKKEUKSET	14
LIITE	
Liite 1: Ilma-alusten pelastustoimintaluokkien määrittelyn perusteet	

LYHENTEET JA MÄÄRITELMÄT

Tässä sotilasilmailumääräyksessä esiintyvät käsitteet on määritelty sotilasilmailumääräyksessä MIL AGA M3-1 (SIM-To-Tu-009).

1 JOHDANTO

Tällä sotilasilmailumääräyksellä kumotaan 28.11.2012 annettu sotilasilmailun pelastustoimintaa koskeva määräys HI945. Tässä määräyksen päivityksessä on otettu huomioon ilmailulain uudistuksesta aiheutuneet muutostarpeet. Kohdat, joihin on tehty muutoksia, on merkitty kappaleen oikeassa reunassa näkyvällä pystyviivalla.

Lentotoiminnan harjoittajan ja sotilaslentopaikan pitäjän on noudatettava tätä määräystä. Sotilasilmailua varten on järjestettävä tukikohdan pelastustoiminta tämän sotilasilmailumääräyksen mukaisesti.

Suomessa vierailevien tai lentotoimintaharjoitukseen osallistuvien ulkomaisten sotilasilma-alusten osalta sekä suomalaisten sotilasilma-alusten osallistuessa kansainvälisiin lentotoimintaharjoituksiin ulkomailla on pelastustoiminnan käytännön järjestelyissä noudatettava minimissään tämän määräyksen liitteen 1 vaatimuksia. Kansainvälisissä lentotoimintaharjoituksissa ulkomailla lentotoiminnan harjoittajan on huomioitava kyseisen valtion määräykset ja ohjeet pelastustoiminnan järjestämisestä.

2 TUKIKOHDAN PELASTUSSUUNNITELMA

2.1 Pelastussuunnitelman laatiminen

Tukikohdan pelastussuunnitelmalla on varauduttava tukikohdassa tai sen lähiympäristössä tapahtuviin ilmaliikenteeseen liittyviin ja muihin hätätilanteisiin. Tavoitteena on erityisesti henkilö- ja omaisuusvahinkojen minimointi ja lentotoiminnan jatkumisen turvaami-

nen. Ilmaliikenteeseen liittyviä hätätilanteita ovat lento-onnettomuuden lisäksi lento-onnettomuusvaara, lentovaurio, pommiuhkaus, ilma-aluksen kaappaus, vaarallisten aineiden aiheuttamat vaaratilanteet ja muut ilmaliikenteen hätätilanteet.

Tukikohdan pelastussuunnitelmassa on määriteltävä tehtävät niille tahoille, jotka voivat antaa apua hätätilanteissa (muun muassa lennonjohtoelin, lennonvarmistuspalvelujen tuottajan ja/tai lentotoiminnan harjoittajan pelastusorganisaatio, kunnossapito, ensiapupalvelut, vartiointi- ja turvallisuuspalvelut). Tukikohdan pelastussuunnitelmassa on huomioitava mahdollisten ulkopuolisten organisaatioiden osallistuminen pelastustoimintaan.

Tukikohdan pelastussuunnitelma on laadittava SIM -To-Tu-028:n ”Yleiset määräykset so-tilaslentopaikan hyväksyntämenettelystä” sekä Pääesikunnan ja lentotoiminnan harjoittajien ohjeistuksen mukaisesti.

2.2 Johtamispaikka

Tukikohdassa on oltava käytettävissä johtamispaikka häiriötilanteita varten.

Johtamispaikkana voidaan käyttää toimintaa johtavan organisaation johtamistoimintaan tarkoittamaa ajoneuvoa tai tilaa.

Lentotoiminnan harjoittajan on määriteltävä johtamispaikan vaatimukset sekä tukikohdan, ml. tilapäisesti käyttöönotettavan tukikohdan, tarpeita vastaavat viestiyhteydet johtamispaikasta ilmaliikennepalveluun ja pelastusorganisaatioon.

2.3 Pelastusharjoitukset

Päätukikohdassa on järjestettävä vähintään kerran vuodessa pelastusharjoitus, jossa testataan hälytyspalvelu, pelastussuunnitelmien ja tukikohdissa toimivien pelastustoimintaan osallistuvien organisaatioiden toimivuus.

Tilapäisesti käyttöönotetuissa tukikohdissa on lentotoimintaharjoitusten yhteydessä harjoitettava pelastustoiminnan eri osa-alueita.

Lentotoiminnan harjoittajan on ohjeistettava pelastusharjoitusten järjestäminen tukikohdissa (sisältäen päätukikohdat ja tilapäiset tukikohdat).

3 TUKIKOHDAN PELASTUSTOIMINTA JA JOHTAMINEN

3.1 Tavoite ja menettelytavat

Tukikohdan pelastustoimen tavoite on ihmisten ja omaisuuden pelastaminen lento-onnettomuuksissa, lentovaurioissa sekä muissa onnettomuus- ja hätätilanteissa tukikohdassa ja sen lähiympäristössä. Riskikartoituksessa on varauduttava lentotoiminnan eri uhkatekijöihin.

Sotilaslentopaikan pitäjän on huolehdittava siitä, että tukikohdassa on selkeät ja tarkoituksenmukaiset toimintaohjeet ja suunnitelmat, koulutetut ja tehtävistään tietoiset henkilöt sekä pelastusyksiköt. Lisäksi on huolehdittava tehtävän edellyttämästä harjoittelusta ja materiaalista, kalustosta sekä näiden riittävästä toimintavalmiudesta.

Tukikohdassa on oltava selkeät ohjeet pelastusorganisaation johtamisesta kaikissa tilanteissa.

3.2 Pelastustoimen resurssit

Tukikohdassa on oltava pelastustoimintaa varten pelastushenkilöstöä, -materiaalia ja -kalustoa.

Jos tukikohta sijaitsee lähellä vesialuetta, suoaluetta tai muuta vaikeaa maastoa niin, että merkittävässä, kriittisessä osassa loppulähestymistä tai lento-onlähtöä lennetään tällaisen alueen yli, tukikohdassa on oltava käytettävissä alueella toimimiseen sopivaa pelastus-, vene- tai ilmatyynyaluskalustoa sekä etsintämateriaalia ja -kalustoa.

3.3 Toiminnan suunnittelu

Sotilaslentopaikan pitäjällä on oltava suunniteltujen päivystystehtävien määrän ja vaativuuden mukaiset menettelyt, joiden avulla varmistetaan tarvittavan henkilöstön, varusteiden, pelastusajoneuvojen, materiaalien ja tarvikkeiden saatavuus.

3.4 Etsintätoimi

Lentotoiminnan harjoittajan on ohjeistettava etsintätoiminnan toteuttaminen ilmaliikenteen onnettomuus- ja vaurio-tilanteissa (maasto ja vesistö).

3.5 Lääkinnällinen pelastustoimi

Lentotoiminnan harjoittajan on ohjeistettava riittävän lääkinällisen pelastustoimen toteuttaminen suhteutettuna lentotoimintaan.

3.6 Tukikohdan pelastustoimintaluokan määrittäminen

Tukikohdassa vaadittava pelastustoimintaluokka määräytyy suurimpien tukikohtaa käyttävien sotilasilma-alusten kokonaispituuden, rungon leveyden, matkustaja- ja polttoainemäärän sekä lento-operaatioiden lukumäärän perusteella, katso liite 1.

3.7 Tukikohdan pelastustoimintaluokan vaatimusten täyttäminen

Tukikohdan pelastustoimintaluokan vaatimuksien on täytyttävä lennonjohtoelimen toiminta-aikana. Toimintavalmiusajan mukaista valmiutta on ylläpidettävä lento-operaatioiden aikana. Ilma-aluksilla, joiden pelastustoimintaluokka on enintään 2, ei ole välttämätöntä ylläpitää toimintavalmiutta.

Sellaisena aikana, jolloin muuta lentoliikennettä ei ole ja tukikohtaa käyttää ilma-alus, jonka pelastustoimintaluokka on alempi kuin tukikohdan normaali pelastustoimintaluokka, pelastustoiminta voidaan järjestää tämän ilma-aluksen mukaisesti.

Jos tukikohtaa käyttää yksittäinen ilma-alus, jonka pelastustoimintaluokka on suurempi kuin tukikohdan normaali pelastustoimintaluokka, pelastustoimintaluokka on mitoitettava tämän ilma-aluksen operaatioiden ajaksi niin, että pelastustoimintaluokka on enintään kaksi luokkaa alempi kuin kyseisen ilma-aluksen pelastustoimintaluokka.

Jos ilma-alusten edellyttämää pelastustoimintaluokkaa ja toimintavalmiutta ei voida ylläpitää, asiasta on tiedotettava tämän määräyksen kohdan 5 mukaisesti.

Lentotoiminnan harjoittajan on huolehdittava järjestelyistä, joilla varmistetaan, että pelastustoimintaluokkaan vaikuttavan pelastusajoneuvon joutuessa epäkuntoon korvaava pelastusajoneuvo saadaan tukikohdan käyttöön mahdollisimman pian ja viimeistään 24 tunnin kuluessa.

Päätukikohdissa lennonjohtoelimen toiminta-aikojen ulkopuolella helikoptereilla ja yhteyskoneilla operoitaessa pelastusvalmius ja hälytyspalvelu on varmistettava erikseen pelastustoimintaluokkien mukaisesti.

3.7.1 Helikopteritoiminnan erityisohjeet

Helikopteritoiminnan pelastustoimintaluokkiin liittyvistä, vaatimuksista poikkeavista, pelastustoiminnan järjestelyistä on lentotoiminnan harjoittajan laadittava toiminnan erityispiirteet huomioiva erillinen ohje. Ohjeen hyväksyy käyttöön Sotilasilmailun viranomaisyksikkö.

Helikopterilentotoiminnassa liikkuvalla täydennyspaikalla ei vaadita pelastustoimintaluokan mukaista pelastushenkilöstöä ja – kalustoa.

Helikopterilentotoiminta- ja sotaharjoituksissa pelastustoimi on järjestettävä suurimman osallistuvan ilma-aluksen pelastustoimintaluokan mukaisesti.

3.8 Sammutteet

Tukikohdassa on oltava käytettävissä sekä pääsammutetta että lisäsammutetta. Pääsammutteena on käytettävä ICAO:n B-luokan vaatimukset täyttävää vaahtoa. Lisäsammutteena voi olla sammutusjauhe tai jokin muu tähän tarkoitukseen hyväksyty sammute. Kun valitaan vaahton kanssa käytettävä sammutusjauhe, on varmistettava näiden yhteensopivuus. Tukikohdassa on oltava riittävästi sammuttimia sijoitettuna asematasolle siten, että niitä voidaan käyttää ilma-aluksien alkusammutuksessa.

Pelastusajoneuvoissa on oltava vaahton valmistamista varten liitetaulukoiden mukaiset vesimäärät ja lisäsammutteet. Pelastusajoneuvoissa olevan vaahtotteen määrän on oltava riittävä suhteessa veden määrään. Vaahtotteen määrän on riitettävä kahteen säiliöllistä vettä. Pelastusajoneuvojen yhteenlasketun vaahtoliuoksen purkausnopeuden on oltava vähintään tämän määräyksen liitteen 1 arvojen mukainen.

Lisäsammutteiden on täytettävä ISO-, ICAO- tai CEN-standardien vaatimukset. Lisäsammutteiden purkausnopeus on säädettävä siten, että saavutetaan paras sammutusteho. Vaahtotetta ja lisäsammutteita on oltava täydennyksiä varten varastoituna tukikoh-

dassa kaksi kertaa se määrä, mikä vaaditaan pidettäväksi pelastusajoneuvoissa. Jos on odotettavissa viivytyksiä toimituksissa, varastointimääriä on lisättävä.

3.9 Toimintavalmiusaika

Toimintavalmiusaika lasketaan siitä, kun pelastusorganisaatio saa hälytysilmoituksen, siihen saakka, kun ensimmäinen pelastusajoneuvo on paikoillaan valmiina aloittamaan sammutuksen vähintään puolella tämän määräyksen liitteenä olevan taulukon mukaisesti purkausnopeudesta. Toimintavalmiusajan on täytyttävä myös kaikilla käytössä olevilla nousuteillä.

Pelastusajoneuvojen ja -henkilöstön määrä ja sijoitus on suunniteltava ja järjestettävä niin, että on mahdollista saavuttaa kolmen minuutin toimintavalmiusaika jokaisen kiitotien päähän ja kaikkiin kenttäalueen osiin (kenttäalueeseen tässä kuuluvat kiitotiet, pysäytystiet, rullaustiet ja asematasot).

Toiminnallisena tavoitteena kaikilla muilla pelastusajoneuvoilla, joita tarvitaan tämän sotilasmääräyksen liitteenä 1 olevan taulukon sammutemäärävaatimusten täyttämiseksi, on saapua paikalle enintään yhtä minuuttia myöhemmin kuin ensimmäinen pelastusajoneuvo, jotta sammutteiden käyttö ei keskeydy.

Lentotoiminnan harjoittajan on ohjeistettava tukikohtien toimintavalmiustarkastuksien järjestäminen eri tukikohdissa.

3.10 Pelastusajoneuvot

Pelastusajoneuvot on varustettava tukikohdan lentotoiminnan tarpeita ja pelastustoimintaluokkaa vastaavalla pelastuskalustolla.

Pelastusajoneuvot on tarkastettava, testattava ja huollettava säännöllisesti vähintään ker-
ran vuodessa, jotta varmistetaan niiden luotettava toiminta. Lentotoiminnan harjoittajan
on ohjeistettava pelastusajoneuvojen tarkastus-, testaus- ja huoltotoiminta ja sotilaslen-
topaikan pitäjä vastaa toimenpiteiden toteuttamisesta.

3.11 Pelastusasema

Päätukikohdissa on oltava pelastusasema. Tukikohdan pelastusaseman sijainti ja ajoyh-
teydet on järjestettävä niin, että pelastusajoneuvoilla on mahdollisuus päästä esteettä
mästi ja nopeasti kiitotielle määritetyssä toimintavalmiusajassa.

3.12 Pelastusajoneuvojen lukumäärä

Pelastusajoneuvojen (vaahtoauto) vähimmäislukumäärä on tukikohdan pelastustoiminta-
luokasta riippuen seuraava:

Tukikohdan pelastustoimintaluokka	Pelastusajoneuvojen lukumäärä vähintään
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	2
7	2
8	3
9	3
10	3

3.13 Pelastustiet

Päätukikohdissa on oltava pelastustiet. Tärkeää on helppo pääsy kiitotien keskilinjan jatkeelle vähintään 1000 metrin päähän kynnyksestä. Pelastusajoneuvojen on päästävä viiveettä kulkemaan myös porttien kautta. Tukikohtien huoltotiet voivat toimia pelastusteinä, jos ne sopivat siihen sijaintinsa ja rakenteensa puolesta. Pelastusteiden ja siltojen on oltava riittävän kantavia ajoneuvoille ja käyttökelpoisia kaikissa sää- ja keliolosuhteissa. Tiellä on oltava riittävä vapaa korkeus korkeimpia ajoneuvoja varten.

Käytettävät tiealueet (pelastustiet) sotilaslentopaikkojen ympärillä on määritettävä ja ohjeistettava.

3.14 Hälytys- ja viestijärjestelmät

Päätukikohdissa on oltava pelastusasemalta ja lennonjohtotornista käytettävä ääni- ja valomerkillä varustettu hälytysjärjestelmä pelastushenkilöstön hälyttämistä varten. Varajärjestelmänä on oltava radio- ja/tai kuulutusjärjestelmä. Pelastusaseman, lennonjohdon ja pelastusajoneuvojen välillä on oltava radioyhteys. Lisäksi on oltava radioyhteydet hätäkeskukseen ja alueen pelastustoimeen.

Sotilaslentopaikoilla pelastusorganisaation hälyttämiseksi on oltava tukikohdan lennonjohdosta ja ratavalvojan kontista radiokalustolla toteutettu hälytysjärjestelmä. Lennonjohdon ja pelastusajoneuvojen välillä on oltava radioyhteys. Lisäksi on oltava radioyhteydet hätäkeskukseen ja alueen pelastustoimeen.

3.15 Pysäytysjärjestelmät

Lentotoiminnan harjoittajan on määritettävä tukikohtiin sijoitettujen kiinteiden ja siirrettävien pysäytysjärjestelmien (pysäytysvaijerit, pysäytysverkot) käyttöön liittyvät vastuut ja tehtävät.

3.16 Tukikohdan pelastushenkilöstön koulutus

Lentotoiminnan harjoittajan on ohjeistettava pelastuskoulutuksen suunnittelu, toteutus ja seuranta, joissa huomioidaan toiminnan vaatimien kelpoisuuksien ylläpito.

Koulutuksen on sisällettävä pelastusharjoituksia, joissa jäljitellään todennäköistä ilmalustulipalon sammutus- ja pelastustoimintaa.

Tukikohdan pelastusorganisaation koulutuksen ja harjoitusten lisäksi muille tukikohdassa toimiville, pelastustoimintaan osallistuville organisaatioille on järjestettävä riittävästi yhteistoiminta- ja etsintäkoulutusta.

Sotilasilmailun viranomaisyksikkö hyväksyy pelastustoimen peruskoulutus-, täydennyskoulutus- sekä kelpoisuusjärjestelmän.

4 VAURIOITUNEEN SOTILASILMA-ALUKSEN KÄSITTELY

Lentotoiminnan harjoittajan on ohjeistettava ja sotilaslentopaikan pitäjän on laadittava suunnitelma vaurioituneen sotilasilma-aluksen käsittelystä ja poissiirtämisestä kenttäalueella ml. varatukikohdat.

Sotilaslentopaikan pitäjän suunnitelma vaurioituneen sotilasilma-aluksen poissiirtämisestä perustuu niiden ilma-alusten ominaisuuksiin, joiden odotetaan normaalisti käyttävän sotilaslentopaikkaa.

5 PELASTUSTOIMINTALUOKAN MUUTOKSESTA TIEDOTTAMINEN

Jos tukikohdan pelastustoiminnassa tapahtuu pelastustoimintaluokkaan vaikuttavia muutoksia, on uusi pelastustoimintaluokka välittömästi ilmoitettava ilmaliikennepalveluelimelle. Edellä tarkoitettu muutos voi johtua sammutteiden, pelastusajoneuvokaluston tai sitä käyttävän henkilöstön olennaisesta vajauksesta tai puutteellisuudesta. Jos tukikohdan pelastustoimintaluokka on tilapäisesti alentunut eikä sitä voida palauttaa normaalitasolle 24 tunnin kuluessa, NOTAMin ja/tai SOTAMin julkaisemisen lisäksi tukikohdan on mahdollisimman pian ilmoitettava muille joukko-osastoille, että pelastustoimintaluokan alenemisen vuoksi tukikohta ei sovellu käytettäväksi lentotoimintaan.

Lennonvarmistuspalveluiden tuottajan pelastusorganisaatiolle on ilmoitettava välittömästi, jos pelastustoimintaluokkaa ei voida pitää sotilaslentotoiminnan edellyttämällä tasolla.

Lennonjohdon ja tukikohdan pelastusorganisaatiolla on oltava käytettävissä yleisimmistä Suomen ilmaliikenteessä käytettävistä sotilasilma-alus- sekä siviili-ilma-alustyypeistä luettelo, jossa on esitetty ilma-alusten koon (kokonaispituus, rungon leveys), matkustaja- ja polttoainemäärän sekä lento-operaatioiden lukumäärän perusteella määräytyvät pelastustoimintaluokat.

6 POIKKEUKSET

Sotilasilmailun viranomaisyksikkö voi perustellusta hakemuksesta myöntää toiminnan erityispiirteiden vuoksi poikkeuksia tästä määräyksestä.

Yksikön päällikkö

Insinöörieverstiluutnantti

Kimmo Nortaja

Lentotoimintapäällikkö

Majuri

Markku Suomela

ILMA-ALUSTEN PELASTUSTOIMINTALUOKKIEN MÄÄRITTELYN PERUSTEET

Ilma-aluksen		Tukikohdan pelastustoimintaluokka (3)	Pelastusjoneuvojen määrä (4)	Pelastusajoneuvojen vähimmäisvesimäärät vaahdon muodostamista varten, kun käytetään vaahtoa (ICAO taso B -vaatimukset)		Lisäsammutusaineet
Pituus a m (1)	Rungon suurin leveys m (2)			Vesi l (5)	Purkaus l/min (6)	
a < 9	2	1	1	230	230	45
9 < a < 12	2	2	1	670	550	90
12 < a < 18	3	3	1	1200	900	135
18 < a < 24	4	4	1	2400	1800	135
24 < a < 28	4	5	1	5400	3000	180
28 < a < 39	5	6	2	7900	4000	225
39 < a < 49	5	7	2	12 100	5300	225
49 < a < 61	7	8	3	18 200	7200	450
61 < a < 76	7	9	3	24 300	9000	450
76 < a < 91	8	10	3	32 300	11 200	450

Huom 1. Helikopteri, jonka kokonaispituus on roottorit mukaan lukien alle 15 m, katsotaan vastaavan lentokonetta, jonka pituus on alle 12 metriä.

Huom 2. Helikopteri, jonka kokonaispituus on vähintään 15 metriä mutta alle 24 m, katsotaan vastaavan lentokonetta, jonka pituus on vähintään 12 metriä mutta alle 18 metriä.

Huom 3. Tätä suuremman helikopterin katsotaan vastaavan lentokonetta, jonka pituus on vähintään 18 metriä mutta alle 24 metriä.

Huom 4. Puolustusvoimissa käytettävien ilma-alustyyppien pelastustoimintaluokat löytyvät sotilasilmailun pelastusmääräyksestä.

Huom 5. Hävittäjiin (heittoistuimiin, polttoaineisiin, aseistukseen, komposiitteihin) liittyvien vaaratekijöiden vuoksi hävittäjät luokitellaan 5 luokkaan kuuluviksi.

Huom 6. Pilatus- yhteyskoneen pelastustoimintaluokan (3) asettamista pelastusvaatimuksista voidaan poiketa yksittäistapauksissa toimittaessa valvomattomilla lentopaikoilla.